Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γλωσσογνώστης ὁ, Κ. Παλαμ., Γράμμ., 1,145—Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γ λ ῶ σ σ α καὶ γ ν ώ σ τ η ς.

1) Ὁ γνωρίζων καλῶς μίαν γλῶσσαν Λεξ. Δημητρ. **2)** Ὁ γλωσσομαθὴς Κ. Παλαμ., ἔνθ' ἀν.: *Σοφὸς καὶ γλωσσογνώστης ἐγὼ δὲν εἶμαι.*

γλωσσόδεμα τό, Κρήτ. (Κατσιδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ λ ω σ σ ο δ έ ν ω.

Γ λ ω σ σ ο δ έ τ η ς **1**, τὸ ὁπ. βλ.

γλωσσοδένω ἐνιαχ. *γλουσσοδένου* Θρᾴκ. (Μάδυτ.) *γλουσσουδένου* Λέσβ. (Μόλυβ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ λ ῶ σ σ α καὶ τοῦ ρ. δ έ ν ω.

1) Δι' ἀναγνώσεως εὐχῆς δένω τὴν γλῶσσαν μικρῶν ζῴων, καθιστῶν ταῦτα ἀνίκανα νὰ καταφάγουν τὰς ἀμπέλους ἢ τοὺς ἀγροὺς Θρᾴκ. (Μάδυτ.) **β)** Μεταφ., διὰ μαγγανείας καθιστῶ τινα πειθήνιον Λέσβ. (Μόλυβ.): *Φτὴ γλουσσουδέν' μὶ d' dρίκλουν' d' glουστὴ τσ' ἀdροὶ τσ' γρινιαροί, νὰ μὴ bισουκουλιάζιν τσ' ῶ'ναίκας dουν τοὺ θέλ'μα* (αὐτὴ γλωσσοδένει μὲ τὴν τρίκλωνη κλωστὴ τοὺς γρινιάρηδες ἄντρες, διὰ νὰ μὴ ἀποκρούουν τὰς ἐπιθυμίας τῶν συζύγων των).

γλωσσοδέρνω Ἤπ. Κέρκ. — Λεξ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ. *γλουσσουδέρνου* Ἤπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ λ ῶ σ σ α καὶ τοῦ ρ. δ έ ρ ν ω.

Α) Μετβ., **1)** Δέρω, πλήττω διὰ τῆς γλώσσης Λεξ. Δημητρ. Συνών. γ λ ω σ σ ο β ο λ ῶ **1. β)** Κατηγορῶ, κακολογῶ, ὑβρίζω Ἤπ. (Ζαγόρ. κ.ἀ.) Κέρκ. — Λεξ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ.: *Μὴν τὸν γλωσσοδέρνῃς* Λεξ. Δημητρ. *Κάθε πρωῖ γλωσσοδέρνονται* αὐτόθ. Συνών. ἀ ν α γ γ έ λ λ ω **1β**, ἀ ν α π ι ά ν ω **9**, γ λ ω σ σ ο β ο λ ῶ, γ λ ω σ σ ο τ ρ ώ γ ω, κ α κ ο γ λ ω σ σ ε ύ ω, κ α κ ο γ λ ω σ σ ῶ, κ α κ ο λ ο γ ῶ, κ α τ α λ α λ ῶ, κ α τ α σ έ ρ ν ω, ξ ε σ έ ρ ν ω.

Β) Ἀμτβ., φλυαρῶ, μικρολογῶ Λεξ. Δημητρ.: *Ἄκου τὴν πῶς γλωσσοδέρνει!*

γλωσσοδέτης ὁ, σύνηθ. *γλωσσοδέτ'ς* Προπ. (Ἀρτάκ.) *γλωσσοέτης* Ρόδ. *γλωσσοδέτα* Τσακων. (Χαβουτσ.) *γλουσσουδέτ'ς* σύνηθ. βορ. ἰδιωμ. *γωσσοδέτα* Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.) *γουοσσοδέτα* Τσακων. (Βάτικ.) *γλωσσοδέτι τό*, Βιθυν. (Κατιρ. κ.ἀ.) Χίος — Κορ., Ἄτακτ., 4,83 — Λεξ. Βάιγ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. — *γλουσουδέτ'* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γ λ ῶ σ σ α καὶ δ έ τ η ς. Ὁ οὐδ. τύπ. ἐκ τῆς αἰτ. τοῦ ἀρσ. Ὁ τύπ. γ λ ω σ σ ο δ έ τ ι καὶ εἰς Σομ.

1) Δεσμός, παράλυσις ἢ ἄλλο τι πάθος τοῦ χαλινοῦ τῆς γλώσσης, ἕνεκα τοῦ ὁποίου δυσκολεύεται ἡ ἄρθρωσις, ἀγκυλόγλωσσον σύνηθ. καὶ Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.): *Τὸ μωρὸ ἔχει γλωσσοδέτη* Βιθυν. (Κατιρ.) || Φρ. *Ἔχει γλωσσοδέτη* (εἶναι βραδύγλωσσος). **β)** Μετων., ὁ μὴ δυνάμενος ἢ μὴ τολμῶν νὰ ὁμιλήσῃ, ὡσεὶ πάσχων ἐκ γλωσσοδέτου σύνηθ.: *Ἔχει γλωσσοδέτη* (δὲν θέλει ἢ δὲν τολμᾷ νὰ ὁμιλήσῃ) σύνηθ. *Ἔχ' γλουσσουδέτ'* (ταυτόσ.) Σάμ. *Τὸν ἔπιασε γλωσσοδέτης - ἔπαθε γλωσσοδέτη* (ταυτόσ.) σύνηθ. *Μί 'πιασ' ἕνας γλουσσουδέτ'ς κὶ δὲ μπουρῶ νὰ κρίνου* (= μιλήσω) Στερελλ. (Κολάκ.) *Αὐτὸς ἔχει γλωσσοδέτη καὶ δὲν ξέρει νὰ μιλῇ 'ς τὴν ὥραν* Χίος. *Βάνου γλουσσουδέτ'* (φιμῶ, ἀναγκάζω τινὰ νὰ σιωπήσῃ) Μακεδ. (Χαλκιδ.) *Ἄμα εἶδι τοὺ φόβου, ἔβανι τοὺ γλουσσουδέτ', δὲ gρέν' πιὰ* (= ἐσιώπησε) αὐτόθ. *Ἔλυσε τὸ γλωσσοδέτη του ἢ λύθηκε ὁ γλωσσοδέτης του* (ἔπαυσε νὰ σιωπᾷ, ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ) σύνηθ. Συνών. φρ. λ ύ θ η κ ε ἡ γ λ ῶ σ σ α τ ο υ Πβ. ἀρχ. φρ. «βοῦν ἐπὶ γλώσσης φέρει». Διὰ τὴν σημ. πβ. Ἀριστοτ. Ζ. ἱστορ. 1,11 (492*b*, 32) «γλῶττα... λελυμένη ἢ καταδεδεμένη, ὥσπερ τοῖς ψελλοῖς ἢ τοῖς τραυλοῖς» καὶ Θέογν., Ἐλεγ. 1, 178 «πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος οὔτε τι εἰπεῖν | οὐθ' ἕρξαι δύναται, γλῶσσα δὲ οἱ δέδεται». Συνών. ἀ ν τ ί γ λ ω σ σ ο **2**, γ λ ω σ σ ό δ ε μ α. **2)** Ὁ κάτωθι τῆς γλώσσης ὑμήν, ὁ συνδέων ταύτην μετὰ τοῦ στόματος, ὁ χαλινὸς τῆς γλώσσης πολλαχ.: *Λύσιμο-κόψιμο τοῦ γλωσσοδέτη* (ἐγχείρισις πρὸς θεραπείαν τοῦ γλωσσοδέτου, ὅταν οὗτος εἶναι βραχύτερος τοῦ δέοντος ἢ ὅταν λόγῳ τῶν συμφύσεων, ἐμποδίζονται αἱ φυσιολογικαὶ κινήσεις τῆς γλώσσης) Ν. Πολίτ., Παροιμ., 4.28. *Ἔχει ἕνα γλωσσοδέτη ἀποὺ δὲν τήνε γνοιάζει ἄνε φωνιάζῃ καὶ δέκα ὧρες* Κρήτ. (Κατσιδ.) *Ὅση ὥρα κι ἄνε φωνιάσῃ, δὲν κουράζεται ὁ γλωσσοδέτης τση αὐτόθ. Πονῶ ὁ γλωσσοδέτα μ'* Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.) *Τὸ καβγὶ ἔντα γωσσοδέτα, νὶ πᾶμ' 'ς τὸ γιατρὲ νὶ κόψ'* (τὸ παιδὶ ἔχει γλωσσοδέτη, νὰ τὸ πᾶμε 'ς τὸ γιατρὸ νὰ τὸν κόψῃ) αὐτόθ. *Κι ὅσο ἔπινε, τόσο ἔπεφτε ἡ μεγάλη πόζα του καὶ λυότανε ὁ γλωσσοδέτης του* Α. Τραυλαντ., Ἐξαδέλφ., 37. || Παροιμ. *Ἡ γλῶσσα ἔχει καὶ γλωσσοδέτη* (ὅτι καμμιὰ φορὰ πρέπει νὰ κρατᾶμε τὴ γλῶσσα μας, νὰ μὴν πολυλογοῦμε) Ν. Πολίτ., ἔνθ' ἀν. Συνών. ἀ ν τ ί γ λ ω σ σ ο **1. 3)** Λεκτικὴ παιδιά, συνισταμένη εἰς τὴν ταχεῖαν ἀπαγγελίαν δυσπροφέρτων λέξεων ἢ φράσεων Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. Συνών. γ λ ω σ σ ο λ ύ τ η ς, γ λ ω σ σ ο τ σ ά κ ι σ μ α, κ α θ α ρ ο γ λ ώ σ σ η μ α, κ α θ α ρ ο γ λ ω σ σ ί δ ι, μ π ε ρ δ ε ψ ο γ λ ω σ σ ι ά.

Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γλωσσοδέτι* Κρήτ. (Βιάν.)

γλωσσοκακία ἡ, Κάσ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γ λ ῶ σ σ α καὶ κ α κ ί α.

Κατηγορία, κακολογία. Ἡ λ. εἰς ἐπῳδ.:

Ἔξω μάτι καὶ φταρμός,
γλωσσοκακία καὶ κακό,
δέξου γῆ καὶ κάρβουνα

Συνών. γ λ ω σ σ ο φ ά γ ι, γ λ ω σ σ ο φ α γ ι ά, γ λ ω σ σ ο φ α γ ο ύ ρ α, κ α κ ο γ λ ω σ σ ι ά.

γλωσσοκαταλυτὴς ὁ, ἐνιαχ. Θηλ. *γλωσσοκαταλύτρα* Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γ λ ῶ σ σ α καὶ κ α τ α λ υ τ ή ς.

Ὁ φλύαρος ἐνιαχ.: *Εἶναι μιὰ γλωσσοκαταλύτρα!* Γορτυν. Ἡ λ. καὶ ὡς ὕβρις.

γλωσσόκομον τό, Λεξ. Πρω. *γλωσσόκομο* Κεφαλλ.— Ν. Πολίτ., Παροιμ., 4.55 — Λεξ. Περίδ.

Τὸ Ἑλληνιστ. οὐσ. γ λ ω σ σ ό κ ο μ ο ν.

1) Τὸ ταμεῖον Κεφαλλ. — Ν. Πολίτ., ἔνθ' ἀν. — Λεξ. Περίδ.: Φρ. *Ἔχει τὸ γλωσσόκομο* (δι' αὐτὸν ὁ ὁποῖος ἔχει τὸ ταμεῖον εἰς τὸν οἶκον του) Κεφαλλ. — Ν. Πολίτ., ἔνθ' ἀν. **2)** Κατὰ παρανόησιν, ἐπὶ τῶν ἐχεμύθων, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶναι ὡς δεμένη Κεφαλλ. — Ν. Πολίτ., ἔνθ' ἀν. — Λεξ. Πρω.: *Ἔχει τὸ γλωσσόκομο* Λεξ. Πρω. Συνών. γ λ ω σ σ ό κ ο μ π ο ς, κ ο μ π ό δ ε μ α.

γλωσσοκομπιάζω Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ λ ω σ σ ό κ ο μ π ο ς.

1) Δοκιμάζω δυσχέρειαν περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς γλώσσης, ἀδυνατῶ νὰ ὁμιλήσω ἢ νὰ προφέρω τὰς λέξεις εὐχερῶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ